

10.4.22

סקירה פוליטית:

הרקע הפוליטי לפלישה לאוקראינה:

חשוב להבין את המדיניות של רוסיה כלפי אוקראינה, ולמה היא טעתה כל כך בחישוביה. ממחקרים מתברר שההשפעה של רוסיה על הכלכלה העולמית אינה גדולה. היא מתפרנסת בעיקר מיצוא גז ונפט, והיא שחקת תפקיד כלכלי ומשני בארה"ב ואירופה. המלחמה האחרונה חושפת הרבה דברים שלא היו ידועים, והיה קשה לדמיין אותם. אמנם אפשר היה לראות אותם כבר בסוריה, אבל העולם היה אדיש כלפיה כי סוריה היא חלק מהעולם הערבי, ולכן לא נתפסה כמדינה חשובה. זאת למרות שלמאורעות שם היתה חשיבות גדולה, אבל העולם המשיך להתנהג כרגיל. הבעיה היחידה של אירופה היתה שהגיעו אליה המוני פליטים סורים, אבל מלבד זה, המלחמה לא עניינה את דעת הקהל העולמית. כללית, המשטר של פוטין זכה לסלחנות גם ברוסיה וגם מחוצה לה. זה דבר ידוע שמדובר במשטר של עשרים שנות השתלטות של ה-ק.ג.ב. לשעבר, שנקרא היום ה-אף.אס.בה, שמינה את חבריו למשרות בכירות. רבים מהם הפכו לאוליגרכים, שהשתלטו על המשאבים וגנבו מהעם, ובמיוחד על חומרי הגלם שרוסיה עשירה בהם, ואספו לעצמם רכוש אדיר.

רוסיה שונה מסעודיה, שגם מדינה אוטוקרטית היא שאין בה שום חופש ביטוי ושוררת בה קיצונית דתית, משום שהכנסות הנפט הסעודיות אפשרו למשטר לתת לבני המשפחה השולטת רמת חיים. הם לא משלמים מס הכנסה, המון עובדים זרים עובדים שם בעבודות השחורות, ורמת החיים של מי שאינם עובדים זרים נוחה ביותר. סעודיה בנתה ערים מפותחות ומפוארות, ובתמורה אנשים הסכימו לחיות עם המשטר ולא להתמרד נגדו. לא רק בגלל הדיכוי, אלא בגלל רמת החיים הגבוהה יחסית שלהם בהשוואה לשאר המדינות הערביות. ברוסיה זה לא קרה. כאשר מוחמד בן סלמאן הפך לשליט והדיח את יורש העצר מוחמד בן נאסף, הוא עצר רבים ממשפחת המלוכה שלא תמכו בו, והכריח אותם לוותר על רכושם הרב. דבר דומה קרה ברוסיה כאשר שלטונו של ילצין התחלף בפוטין, הוא נלחם נגד האוליגרכים של

ילצין, לקח להם את הרכוש, וזכה לתמיכה בנושא זה. במקומם הוא אפשר לאוליגרכים חדשים, כמו רומן אברמוביץ – שנרדף לאחרונה וחזר לרוסיה - להתעשר מנכסי הציבור. זהו אופי המשטר.

בסעודיה השליט האוטוקרטי הוא מזן המלוכה, וברוסיה מי ששולט הוא ה-אף.אס.בה. הערים הרוסיות הגדולות התפתחו מאוד, המשטר אפשר למשכילים ולאמנים פעילויות תרבותיות מגוונות, הם הקימו ארגונים בלתי ממשלתיים, אבל כל זה בתנאי שלא יעשו ביקורת על השלטון. מסיבה זו האופוזיציה היתה סובלנית כלפי המשטר, וויתרה על כל ביקורת. העיקר היה שלא ידברו על המלחמה נגד ג'ורג'יה, נגד סוריה, ונגד כיבוש חצי האי קרים. פוטין מצדו הבליט את הלאומנות הרוסית, את הדת, את השנאה לאסלאם - ראה צ'צ'ניה, והדגיש את הערכים המשפחתיים המסורתיים ואת התנגדותו ללהט"בים. הוא השתלט על התקשורת לחלוטין, פיתח את פולחן האישיות שלו כמנהיג עליון, ומתחתיו עבדו ליברלים שחיו בדו קיום עם המשטר כל עוד לא התערבו נגדו. ברוסיה פוטין זיין בחירות מספר פעמים, מנע ממועמדים להשתתף בבחירות, ובסוף שינה את החוקה כך שתאפשר לו לשלוט עד 2036. לא היתה התנגדות חזקה לכך, ומי שהתנגד נכנס לכלא או נפגע בצורה אחרת, כמו אלכסי נבלני שהורעל ואחר כך נכלא, ובוריס נמצוב שנרצח.

לא רק הליברלים והדמוקרטים שתקו. אירופה ידעה מה קורה ולא התערבה. לפוטין היו יחסים טובים במיוחד עם גרמניה, בריטניה וצרפת. בגרמניה היו לו יחסים כלכליים סביב גז זול, ואפשרות להשקיע בחומרי גלם ובחברות גדולות בתוך רוסיה. היחסים האלה מאוד עזרו גם לגרמניה וגם לפוטין. בריטניה אפשרה להון הרוסי המושחת להשקיע בלונדון, ובנתה שם מבני פאר לאוליגרכים, עד כדי כך שלונדון מכונה היום לונדונגראד. האוליגרכים המושחתים קנו לעצמם פספורטים בריטיים ב- 250 מיליון שקל לאיש, ובמקום להשקיע ברוסיה הם התיישבו בלונדון ופתחו לעצמם חשבונות בנק.

כאן נכנסת צרפת, שגם לה היה תפקיד חשוב. היום התפרסם [מאמר בפוליטיקון](#), שטוען שלא חשוב מי ינצח בצרפת, פוטין ירוויח מזה. מיומו הראשון ב- 2017, אחרי שפוטין הפגיש את סוריה בנשק כימי, הוא הזמין את פוטין לבקר אותו בורסאי. כל

שאר המפלגות, ממרי לה פן הימנית קיצונית, דרך זמור הפשיסט, הגוליסטים והקומוניסטים – כולם תומכים בפוטין. מקרון ממשיך עם אותם היחסים עם פוטין גם היום, מדבר אתו תכופות, וכולם מבינים שהוא לא תומך במאה אחוז בעמדה האמריקאית. היום יש ביקורת עצומה נגד גרמניה, שמשלמת לפוטין מיליארד דולר ליום! עבור הגז והנפט; בוריס ג'ונסון הלך לבקר בקייב, אבל עד המלחמה ידוע שפוטין מימן את כל המסע שלו למען הברקזיט. פוטין גם מממן את מרי לה פן בצרפת, ומסייע לכל מי שהשקיעו בנפט ובגז הרוסי.

המדיניות של מקרון שונה מאוד מזו של ביידן. הוא ניאו ליברל שמקצץ בתקציבים המדינה, פוגע בעובדים, ומעודד את העשירים. המדיניות של פוטין של עידוד ההון והתנגדות למוסלמים – תואמת אותו, ותואמת את מדיניות הימין. זה תואם את הרעיון הלאומני, ואת ההתנגדות להגירה כמו של ויקטור אורבן בהונגריה. זה בדיוק מתאים למפלגות הימין הישראלי, החל מימינה, דרך ליברמן, הבית היהודי ותקווה חדשה – כולם ימין, וזה מה שקורה גם בצרפת. הימין בכל מקום לאומני, מתנגד להגירה, ויוצא נגד מיעוטים, במיוחד מוסלמים. הוא מסיט שזרים ישתלטו על המדינה ויגנבו אותה, יבטלו את הגרמניות או את הצרפתיות, זה סוג הדיבור. עד כדי כך, שהעובדים השכירים והפועלים תומכים היום בימין של מרי לה פן.

כמובן, שבנט, שמתחרה עם נתניהו, רואה בפוטין שותף לדו שיח, ויש לו עמדה לא ברורה בנושא המאבק בין הדמוקרטיה לדיקטטורה. אירופה עברה למדיניות לאומנית שהשאירה את מעמד הפועלים חסר כוח, ובארה"ב מדיניות דומה העלתה את טראמפ לשלטון בארה"ב. לעומתו ולעומת האירופאים, לביידן ברור שצריך לשנות את המדיניות הזו, לקצץ בכוח של המונופולים, לגבות מהם מסים, לחזק ולאגד את העובדים, להעלות את רמת החיים שלהם, לאמץ את זכויות המיעוטים ולאפשר להם להיות חלק ממנגנון ההחלטות. לדוגמא, בחירת השופטת השחורה הראשונה לבית הדין העליון בארה"ב.

אירופה לא היתה מוכנה להתמודד עם פוטין, שהמלחמה נגד אוקראינה היתה המשך של מדיניות שנמשכה הרבה שנים, בחצי האי קרים ובסוריה, ושהביאה לפוטין תמיכה עממית. כאשר הוא פלש לאוקראינה הוא עמד לתת לגרמניה את

צינור הנפט החדש, שאנגלה מרקל חתמה עליו אחרי שהוא כבש את קרים. המצב של רוסיה, של טראמפ, גרמניה, צרפת, ישראל ומדינות הנפט שנכנסו לאופ"ק – הכל היה מוכן לכבוש את אוקראינה. המחסום היחיד בפני פוטין היה הבחירה של ביידן, וזה שינה את המצב לגמרי. עד המלחמה עמדנו על סף תהום הפשיזם, ודיכוי המיעוטים, ובמיוחד את האסלאמיים, שהיו האויב העיקרי.

כאשר ביידן חילק את העולם בין דמוקרטיות ודיקטטורות, ולא בין קפיטליזם וקומוניזם, כשהוא נמצא בתחרות עם סין, מפלגת דעם תמכה בגישה הזאת, שיכולה לפתוח שלב חדש בעולם, אחרי הלאומנות והגזענות של טראמפ, פוטין נתניהו ואירופה. בגישה הראשונה שלו באירופה, ביידן העלה את הסיסמא "אמריקה חזרה". הוא עשה מהפכה נגד התפיסה של טראמפ והמחנה של תומכיו. ביידן התחיל מיד ללחוץ על מקרון, על מרקל ואחריו שולץ, ואח"כ על בוריס ג'ונסון הבריטי, שיחליטו לאיזה מחנה הם שייכים. בישראל הרגשנו את הסכנה הזאת בבית עם השילוש פוטין-טראמפ-נתניהו, שאיים על הדמוקרטיה. ארה"ב מדגישה כל יום הדמוקרטיה זקוקה להגנה כל הזמן, היא איננה משטר מובן מאליו. בארה"ב יש דמוקרטיה רצופה מאז 1776, אבל היא לא חיה מעצמה, אלא דורשת הגנה. זה הרקע שהביא בסופו של דבר לתבוסה של הצבא הרוסי בקייב. לא פוטין ולא הצבא שלו היו מוכנים למלחמה, כאשר זוהי למעשה ההתנגשות הצבאית הראשונה של פוטין. הוא חשב שבגלל החולשה של אירופה והסתירות הפנימיות שלה, אוקראינה תיפול לידי כפרי בשל. והוא טעה בכל החישובים שלו.

היום, נכנסנו לשלב חדש, ופוטין הוא צריך לעשות חשבון, ולפתוח מלחמה חדשה עם מטרה חדשה - להשתלט על מה שנשאר מהאזור המזרחי באוקראינה. יש היום סוג של אי הסכמה באירופה. היא מודה שהיתה תבוסה לפוטין, שמגיעה תמיכה לזלנסקי מול רוסיה הגדולה. פוטין לא יכול להילחם נגד קייב כי המערב לא יתן לו, אבל בכל זאת צריך להגיע לפשרה, והיא - פוטין ישאר עם חצי האי קרים, זלנסקי יוותר על המזרח, ובתמורה אולי הוא יצורף לאיחוד האירופי. במו"מ שהתנהל בתורכיה, כבר דובר על כך שקרים ומזרח אוקראינה ישארו בידים של פוטין למשך 15 שנה ואז יגיעו להסכם, אבל הרוסים לא נתנו על כך תשובה. בינתיים הרוסים

נשברו, והמצב הצבאי השתנה. אחרי שהרוסים נסוגו מהצפון, והתבררה הברבריות ומעשי הטבח שהם ביצעו שם, ההתנגדות לפוטין במערב רק התגברה. ומה שהיה על השולחן לפני שהתגלו מעשי הטבח, כבר לא עומד על הפרק.

ביידן מאמין שזוהי הזדמנות להכריע את המאבק, ופוטין איננו יכול להיות שותף בשום מו"מ או בשום מסגרת בינ"ל. כלומר כל עוד פוטין נשאר בשלטון, אין עם מי לדבר. בישראל מדברים על הטרור באיראן, וארה"ב מוכנה לדון אתם על ההסכם הגרעיני עד היום. פוטין רחוק מאוד אפילו מהמצב של איראן. לאחרונה ארה"ב גירשה את רוסיה מהוועדה לזכויות האדם באו"ם. היא רוצה לגרש את רוסיה מגוש מדינות ה-G20, שאמור להיפגש באינדונזיה בנובמבר הקרוב. לטענת האמריקאים פוטין לא יכול להיות שותף או בן ברית לאף אחד בשום דבר. התקשורת האמריקאית עוסקת בתעמולה תקשורתית יומיומית נגד פשעי המלחמה של פוטין, בטענה שמי שבצע אותם אינו יכול להיות חלק מהתרבות האנושית. זלנסקי גם הוא לא מוכן לפגוש את פוטין.

ביידן טוען שזוהי ההזדמנות להכריע את המערכה, כי פוטין לא יכול להכין את הצבא שלו למלחמה עם מטרות חדשות בתקופה קצרה. המערב נותן לצבא האוקראיני נשק מסוג חדש, לא רק נשק הגנתי אלא גם נשק תקיפה כמו טנקים, וטילים. המטרה הפוליטית היא לא לכבוש את רוסיה אלא להפיל את פוטין. אמנם כולם מדברים על כך שאין לפוטין אופוזיציה, אבל התבוסה והסנקציות הקשות נגדם, בנוסף להבטחה של גרמניה להפסיק להשתמש בגז הרוסי תוך 3 שנים, פירוש מוות עבור רוסיה. הגרמנים רוצים לבנות את התשתית כדי לעבור לגז נוזלי, מה שמצריך נמלים מיוחדים ותחבורה מתאימה. זהו שעון מתקתק לסיומה של הכלכלה הרוסית. נוסיף לזה את הנסיעה לקייב של גונסון ושל פון דר ליין, ראש האיחוד האירופי, ונראה שגורלו של פוטין נחרץ. יחד עם זאת, אי אפשר לדעת מתי ואיך המערכה הזאת תסתיים, ולא ברור מה תהיה התוצאה הפוליטית של המאבק. קודם כל זה צריך לעצור את המערכה נגד אוקראינה, כאשר רבע מהצבא הרוסי כבר לא מתפקד. כשפוטין משנה את המטרה של המלחמה, גם ארהב משנה את ההיערכות שלה בהתאם.

ישראל והרשות:

במצב הזה ישראל נדחפת יותר ויותר לשוליים, ויש הרבה ביקורת על עמדתה. הסגן של זלינסקי היה מאוד ביקורתי על עמדת ישראל, כפי שהסביר העיתונאי רונן ברגמן. בישראל לא התלהבו לבחור צד רשמית, וגם בני בריתה הערבים לא רצו לבחור צד, אבל במציאות הם תומכים בפוטין. בווינגטון פוסט יצא מאמר חריף נגד המשטר המצרי ונגד המעצר של איש האופוזיציה עלא עבד אל-פתאח. ישראל היום מתמודדת עם מצב שהיא בעצמה יצרה במשך 50 שנות כיבוש, והיא מתמודדת עם מתאבדים בודדים שהורגים ישראלים, כאשר הצבא, הממשלה ודעת הקהל בישראל מתמודדים עם המצב. השבוע התפטרה עידית סילמן מהקואליציה, שנשארה עם 60 קולות בלבד בכנסת. במצב הזה אין אפשרות להפיל את הממשלה, אבל אי אפשר לחוקק חוקים שהיא רוצה בהם. זוהי ממשלת שיתוק.

לא נכנס לניחושים על השאלה מה יקרה, האם ומתי יהיו בחירות נוספות, איזה קואליציה תקום, ומתי הממשלה תיפול. מה שחשוב הוא שהממשלה לא יכולה להחזיק מעמד. בעיקר כי אין לה פרוגרמה אלטרנטיבית לזו של הליכוד, וזה מוזר. מבחינה זו המצב בישראל מזכיר את המצב בצרפת, כאשר כל המפלגות נוטות כלכלית ופוליטית לימין, וזאת גם דעת הקהל. לכן יכולת ההשפעה של הממשלה קטנה מאוד, במצב שבנט עם 5 מנדטים עומד בראש הממשלה. התחילו לעשות כמה שינויים כמו למשל בנושא הדת, השיסוי נגד ערבים והשמאל אינם כמו שהיו, ואין ניסיון של ראש ממשלה להשתלט על התקשורת ועל בית הדין הגבוה כמו שהיה בתקופת נתניהו. נראה שגם ביבי מוכן לעשות כל דבר כדי להישאר בשלטון עד 2036, עם חסינות. כל זה נכון. אבל מבחינה פוליטית לממשלה אין עמוד שדרה פוליטי או כלכלי.

דו"ח של האום על משבר האקלים מסביר שהמצב קשה ואם עד שנת 2025 לא יהיה שינוי, המצב יהיה בלתי הפיך. מאמר בדה מרקר של גיא רולניק מסביר שישראל לא עומדת בהתחייבותם בנושא משבר האקלים. הוא מביא שלוש דוגמאות, של תמר זדנברג שרת איכות הסביבה, מירב מיכאלי שרת התחבורה וקרין אלהראר שרת האנרגיה שמראה שהן לא מצליחות לעשות כלום כי משרד האוצר לא נותן להם

תקציבים, ורוקן את ההחלטות בישראל מכל תוכן. איזה שינוי הביאה ממשלה שמכנה את עצמה ממשלת שינוי? אותם פקידי האוצר שהיו בתקופת נתניהו ממשיכים במדיניותם הניאו ליברלית. אפילו בבריאנות משרד הבריאות לא מצליחו לממש את הבטחותיו לקיצור שעות העבודה של המתמחים.

הם ממשיכים בדיוק באותו המצב שהיה לפנייהם. כדי לשמור על הדמוקרטיה ולהילחם נגד הפופוליזם בנוסח נתניהו צריך לבנות מדינת רווחה, להשקיע בשכבות שאינן היי-טק, להוריד את מחירי הדיור, לשנות את אופי ואופן החינוך כדי שצעירים יוכלו להשתלב בשוק העבודה העתידי. זה דורש שינוי אידאולוגי ומחשבות מעמיק. כל עוד מקדמים את ההון על חשבון שאר האנשים, הימין הקיצוני רק מתחזק וממשיך להאשים את הערבים כאחראים למצב. הדמוקרטיה היום עובדת לטובת ההון הגדול. דמוקרטיה איננה רק הזכות להשתתף בבחירות, אלא דורשת שינוי עמוק שקוראים לו גרין ניו דיל. לרוע המזל, כל המפלגות מדברות באותו הקו. מוסי רז טוען שאין קשר בין הכיבוש לטרור, שנובע משנאת יהודים, ושחודש הרמדאן מהווה הזדמנות פז לפעולות טרור כדי להביע את אמונתם הדתית. גם תמר זנדברג מדברת בקו כזה.

הממשלה הזאת נמנעת מכל שינוי, ורוצה למנוע את הפשע של הערבים בישראל על ידי חיזוק המשטרה והעונשים. הם לא מדברים על המצב החברתי, על מצב מערכת החינוך הערבית, שיוצרים חולשה. במקום לטפל בבעיה מהשורש, הם מחליטים להתנקם בגינין, כאילו היא מקור הבעיה. הם לא מצליחים להגדיר את אופן הארגון שעומד מאחורי ההתקפות בישראל כי לא מדובר בארגון אלא בנקמה של בודדים. הציבור הישראלי דורש שיאפשרו לו לחיות בשקט, למרות הכיבוש, ולא מוכן לסבול אפילו קורבן אחד בגלל הכיבוש. הישראלים חושבים על שלום כלכלי, כלומר לאפשר לעובדים פלסטינים לעבוד בישראל, חלקם רשמית וחלקם דרך פרצות בגדר. אבל בסופו של דבר, בתוך שטחי הרשות, אין שלטון מקובל שיכול לנהל את חיי האנשים. גם ברשויות המקומיות הערביות, הרשויות לא קובעות כלום, הן לא יכולות לפתור סכסוכים, להחרים נשק, וכו'.

זה גם המצב ברשות הפלסטינית. הרשות שולטת באמצעי כנופיות מזוינות המשתייכות למפלגות, שקוראים להן משטרה, ומדכאים כל ביקורת עליה. אין להם שום הזדמנות לחיים נורמליים. הם צריכים לשלם את 2500 שקל כדי להשיג רשיון עבודה, אסור להם ללכת לים או לכל מקום אחר, הם מנוצלים, ואין אפשרות לפרנס משפחה. מה הם אמורים לעשות אם הם לא יכולים לצאת לעבוד? לכן כעס מוביל לפעולות נקם של יחידים נגד ישראל. גם אין אף מפלגה שמדברת על פתרון רציני, איך להפסיק עם הכיבוש, ולהגיע להסדר.

בישראל מתחילים לדבר מחדש על גדר ההפרדה. היא קיימת כבר 18 שנה, מאז שחיים רמון בנה אותה, והיום בונים אותה מחדש. הם רוצים גבולות ברורים בין ישראל והרשות, אנחנו פה והם שם. העובדים קמים בשלוש בבוקר, עוברים במחסומים, חוזרים בלילה לישון וקמים שוב בשלוש בבוקר למחרת כדי לעבוד. ישראלים רוצים שהגבול יהיה נהר הירדן, אבל הגדר תהיה במקום שהם מחליטים שהיא תעבור, ואין להם שום רעיון מה הם רוצים להשיג בעתיד. היום גם ארגונים כמו חמאס ופתח רוצים לחיות, ולא ששים להילחם, במיוחד לא בעזה אחרי שהרסו אותה. זה גם המצב של הפת"ח בגדה. הדיבורים על הגדר נועדו להרגיע את האנשים שמרגישים שאבדו את השליטה. לא לימין, לא לשמאל ולא למרכז – לאף אחד אין רעיון איך צריך לשנות את המצב. אי אפשר להשתלט על ההיגיון של אנשים, כי לכל אחד יש את האמת שלו. הדרך היחידה להתמודד עם זה היא לשנות את המצב האמיתי של אנשים, במקום להפיץ סיסמאות לאומניות. אם יוטלו עוד עונשים על הפלסטינים זה רק יחריף את המצב, וכולם מבינים את זה.

ביידן הסביר שהדרך היחידה להתמודד עם הקיצוניות בעולם, היא לשתף את האנשים בהחלטות ולבנות חברה חדשה. זה נראה רחוק, אבל אם תהיה הכרעה באוקראינה, הרעיון הדמוקרטי יתחיל להשפיע יותר בעולם וגם באזור. אם ישראל לא תשתנה, היא תתבודד בהדרגה ותגיע למצב של פוטין. דעם מציעה רעיון של מדינה אחת דמוקרטית ושוויונית לכל בני האדם שחיים בה. רעיון כזה יכול להתפשט במהירות מעבר לחומות ומחסומים, בעוד שדיכוי נוסף לא יישנה כלום. אנחנו רוצים לחשוב איך אפשר לבנות חברה אחת באמצעים דמוקרטיים וסובלניים,

اقتصاد أخضر - دولة واحدة - כלכלה ירוקה - מדינה אחת

כפי שמסביר ביידן. כל מי שמתנגדים לנקוט בעמדה הזאת, כי הם מתנגדים לארה"ב, ורוצים להישאר על הגדר כמשקיפים, לא עם ביידן ולא עם פוטין, ולא נכנסים למערכה האידאולוגיה הזאת, גורמים לנזק רב. ארה"ב מבינה שהיא לא יכולה להציל משטר שאין לו רעיון ופרוגרמה משלו. לכן להגיד לא לביבי זה לא מספיק, זה לא פתרון בפני עצמו. צריך אלטרנטיבה לביבי.